

5.10.2021

Pieksämäen vesienhoitoryhmän kokous 2/2021

Aika 5.10.2021 Klo 13.00–14.26
Paikka MS Teams

Läsnä Pekka Häkkinen, Pieksämäki (pj.)
Sari Heikkinen, Keski-Savon ympäristötoimi
Leena Pelkonen, Keski-Savon ympäristötoimi
Lauri Puhakainen, Etelä-Savon ELY-keskus
Juho Kotanen, Etelä-Savon ELY-keskus
Toni Roiha, Etelä-Savon ELY-keskus (siht.)
Seppo Reponen, Pohjois-Savon ELY-keskus
Varpu Rajala, Etelä-Savon ELY -keskus
Tero Nieminen, Pohjois-Savon ELY -Keskus
Ilkka Kinnunen, Maaseutu yritys Ilkka Kinnunen
Ismo Kallio, Metsänhoitoyhdistys

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Pieksämäen vesienhoitoryhmän puheenjohtajana toimii Pekka Häkkinen ja sihteeriksi Toni Roiha.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirja

Roiha kävi lävitse edellisen kokouksen (25.3.2021) pöytäkirjaa (esvesienhoito.wordpress.com). Pöytäkirja hyväksyttiin ilman muutoksia.

3 Vesienhoidon tilannekatsaus

Roiha (Esitys työtilassa) esitteli yleisaikataulua vesienhoitosuunnitelmien osalta. Todettiin, että kuuleminen päättyi 14.5.2021 ja, että tällä hetkellä ELY-keskukset kokoavat palautetta yhteen. Palautteen yhteenveto on valmis ja luettavissa ympäristöhallinnon sivuilla ([Palaute Yhteenveto](#)).

Kesän aikana ELY-keskukset ovat tarkistaneet ja tehneet viimeistelyjä VHS:n ja TPO:hin. Vesienhoitosuunnitelmaan tarkistuksia on esimerkiksi tehty karttoihin ja taulukkoihin (maakuntamuutokset). Lisäksi erilaisia pieniä teksti- ja ohjauskeinojen tarkastuksia on vielä tekemättä. Lisäksi kuulemisesta saatua palautetta tulisi huomioida ja kirjoittaa palautteesta lyhyt yhteenveto. Muutokset tulisivat olla valmiina viimeistään lokakuun loppuun mennessä. Toimenpideohjelmien tarkastellaan ELY-kohtaista palautetta. Lisäksi TPO:n kohdalla tehdään samaa tekstin- ja toimenpideohjelmien tarkistusta.

Lokakuussa VHA1:n ja VHA2:n ohjausryhmät hyväksyvät vesienhoitosuunnitelmat. VHS:t lähetetään ympäristöministeriöön lokakuun loppuun mennessä, jonka jälkeen valtioneuvoston käsittely on marraskuussa. Valtioneuvoston päätöksen valmistelu on jo aloitettu, päätöksen liitteeksi tulee tiivis perustelumuuisto, jossa on yhteenveto kaikista vesienhoitosuunnitelmista. Suunnitelmien ja ohjelmien julkaisu on suunniteltu vuoden 2022 alkuun. Lyhyt esitelmä aiheesta välitetään valmiin muistion yhteydessä.

Roihan esityksen jälkeen Kotanen täsmensi, että VHS:aan on tehty ESAELY:n alueella esimerkiksi myös HYMO -arvointia n. 300 uudelle kohteelle ja lisäksi tekstiin on lisätty karkea arvionti toimenpiteiden vaikutuksista.

4. KTA-VHS

Etelä-Savon kalatalousalueille on osana ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelmaa laadittu vesienhoidon yleissuunnitelmat laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Suunnitelmien avulla aktivoidaan kunnostus- ja hoitotoiden käynnistymistä ja edistetään vesien hyvän tilan saavuttamista. Kalatalousalueiden vesienhoitosuunnitelmat täydentävät ja tarkentavat maakunnan kattavaa vesienhoidon toimenpideohjelmaa vuosille 2022–2027.

Suunnittelutyötä on vetänyt Etelä-Savon ELY-keskus. Mukana on muun muassa kalatalousalueiden ja kuntien edustajia sekä vesistöjen ja valuma-alueen omistajia ja toimijoita. Kyyvesi-Pieksämäki-kalatalousalueen tupailta järjestettiin 29.4.2021. Tapahtumaan illan aikana osallistui yhteensä 29 henkilöä. Tapahtumassa kalatalousalueen vesienhoitosuunnitelmaa esitteli konsultti Heikki Alaja (Eurofins Scientific). Lopullinen versio suunnitelmasta löytyy Kyyvesi-Pieksämäki kalatalousalueen nettisivuilta ([Kyyvesi-Pieksämäki kalatalousalueen vesienhoitosuunnitelma](#)).

Tupaillassa ELY-keskuksen edustajat pitivät myös lyhyet esitelmät vesienhoidon kuulemisen edistymisestä (Juho Kotanen), vesienhoidonavustuksien hakemisesta (Toni Roiha) sekä metsätalouden ojituksista ja ojitusilmoituksista (Elina Häikiö). Jatkossa kalatalousalueiden vesienhoitosuunnitelmien toimeenpanoa on tarkoitus seurata ja päivittää kalatalousalueiden tapaamisissa.

Pekka Häkkinen nosti tähän asiayhteyteen Porsaskosken myllynpadolta tulleet ilmoitukset. Keskustelupalstoilla oli noussut epäily, että Pyhäluomasta tulevaa vettä padotetaan laittomasti. Kaupungin tietojen mukaan Pyhäluomassa (Porsaskosken yläpuolinen vesistö) veden pinta on ollut normaalia alempana ja vaikka vettä laskettaisiin Pyhäluomasta runsaasti olisi sillä vain marginaalinen vaikutus alajuoksulla olevaan Kyyveteen. Näin ollen runsaammalla juoksutuksella ei olisi lainkaan merkitystä Kyyvedellä, mutta Pyhäluoman tilaan juoksutuksella voisi olla erittäin suuri vaikutus. Porsaskosken myllypadon kiinteistön omistaja on tehnyt poliisille tutkintapyyntöön sosiaalisessa mediassa olleesta epäasiallisesta kirjoittelusta.

Pekka Häkkinen mainitsi myös mahdollisen uuden avustushankkeen, jossa suunnitellaan Niskajärven vedenkorkeuden/aliveden korkeuden nostamista. Suunnitteluun on harkinnassa hakea YM:n vesistökunnostusavustuksia. Lisäksi Pieksämäen alueella on meneillään Pieksänjärven osakaskuntien yhdistymishanke.

5 Vehka-Uuhilampien kunnostus, tilannekatsaus

Vehka- ja Uuhilammen vesiensuojelurakenteiden suunnitteluhanke (Avustushanke)

Vehkalammen ja Uuhilammen metsätalouden vesiensuojelurakenteiden suunnitteluhanke on saanut myönteisen avustuspäätöksen 10.5.2021 (avustus 6 000 €). Kosteikkohanke perustuu vuonna 2019 tehtyyn selvitykseen kunnostusvaihtoehtojen vertailusta (Vehka- ja Uuhilammen luontoselvitykset, Natura-arviointi ja kunnostusvaihtoehtojen vertailu, Loppuraportti 2019). Pieksämäen kaupunki on valinnut kosteikkosuunnittelua tekevän konsultin (Maaseutuyritys Ilkka Kinnunen). Hankkeessa on jo toteutettu maastotarkastukset/paikkatietotarkastelu ja vaikuttaisi että alueelle suunnitelluista kosteikoista osa olisi mahdollista toteuttaa ja ainoastaan eteläisin (suurin) valuma-alue tuottaa suunnittelussa ongelmia. Pohdimme ryhmässä, että Eteläisimmän suunnittelualueen paloittelu pienempiin valuma-alueisiin voisi olla viisasta. Kosteikkosuunnittelulle on myönnetty toteuttamisaikaa 30.11.2021 saakka. Vesienhoitoryhmässä sovittiin, että Vehka- ja Uuhilammen kosteikkojen tarkempi suunnittelupalaveri järjestetään pienemmällä porukalla 3.11.2021. Yksi suunnitelluista kosteikoista sijaitsee seurakunnan alueella. Lupa rakentamiseen ratkaistaan suunnittelujen jälkeen kirkkoneuvostossa.

Vehka- ja Uuhilammen ruoppaus

Puhakaisen Lauri kertoi, että ruoppaussuunnitelman (suunnitelmassa mukana Vehka- ja Uuhilampi sekä Kirkko-Surnui) kilpailutuspaperit ovat lähdössä eteenpäin konsulteille. Muistion kirjoitusajankohtana kilpailutus on parhaillaan käynnissä. Suunnitelman yhteyteen pyydetään myös AVI:n lupa-asiakirjat. Lisäksi Lauri kertoi, että Tuomiojärvellä ja Kirkko-Surnuilla

patosuunnitelmat ovat vielä kesken.

Kirkko-Surnui

Kirkko-Surnuin hoito- ja käyttösuunnitelma on valmistunut 3.6.2021 (Pieksämäen Kirkko-Surnuin hoito- ja käyttösuunnitelma, Enviro). Hoito- ja käyttösuunnitelman kuvissa 14. ja 15. on esitetty valuma-alueella sijaitsevat ojat, joissa maa-aineksen huuhtoutumisriski on suurin. Edellisellä kerralla sovittiin, että ELY-keskuksen edustajat ottavat asian johdosta Metsähallitukseen yhteyttä. Roiha kertoi ryhmälle, että oli tutkinut Kirkko-Surnuin valuma-aluetta ja totesi että ei ollut ole ollut vielä Metsähallitukseen yhteydessä koska vain yksittäiset ojariskikohteet osuivat metsähallituksen omistamille valuma-alueille. Valuma-alueen maanomistajista esim. Bovaliuksen ja Tornatorin alueilla sijaitsee huuhtoumariskin ojakohteita. Lauri tunsu yhteyshenkilöt ja lupasi toimittaa yhteystiedot eteenpäin.

Lauri mainitsi vielä, että Vehkalampi ja Kirkko-Surnui kuuluvat riistakeskuksen valtakunnallisiin vieraspetojen pyyntikohteisiin. Lauri mainitsi, että asiasta on oltu riistakeskukseen yhteydessä ja alueilla tehtävät erilliset toimenpiteet eivät välttämättä haittaa toisiaan.

6 Ahvenlampi-Hiidenlampi

UltraPlan -hanke

UltraPlan -hankkeen peruskuvaukseen on edellisessä muistiossa. Tällä hetkellä hanke on edennyt niin pitkälle, että Ultraäänilaitte on sammutettu ja näytteenotto järvistä on toteutettu. Loppuvuoden aikana olisi tarkoitus analysoida hankkeessa haetut näytteet ja aloittaa tutkimusraportin kirjoittaminen.

Tutkimushankkeen ohella on Ahven- ja Hiidenlammella toteutettu epävirallinen koekalastus tukemaan tutkimushanketta. Ikolan osakaskunta on tehnyt koeverkotusta neljällä jatalla (20 mm + 45 mm). Jatat olivat sijoitettu Ahven- ja Hiidenlammen rantavyöhykkeeseen (pintavesi 0-2 m) ja hapettoman vyöhykkeen rajalla (6-8 m). Lisäksi kalojen liikehdintää seurattiin katiskapyyynnillä Ahven- ja Hiidenlammen välisestä kanavasta. Koeverkotusta tehtiin ennen ultraäänilaitteen käynnistystä, laitteen ollessa käynnissä sekä laitteen käytöstä poiston jälkeen. Tulokset on toimitettu sekä Ahven- ja Hiidenlammen koeverkotusaineiston kasaavalle konsultille (Eurofins Oy) sekä tutkimushankkeen vetäjille (SYKE).

Ahven- ja Hiidenlammen vesistökunnostus toimenpiteiden selvittäminen (Avustushanke)

Roiha kertoi, että Ahven- ja Hiidenlammen vesistökunnostus toimenpiteiden selvittäminen -hanke sai myönteisen avustuspäätöksen 10.5.2021 (avustus 7 000 €). Hankkeeseen tehdyssä muutospäätöksessä (17.6.2021) hankkeen vastuulliseksi toteuttajaksi muutettiin Ikolan osakaskunta. Koekalastukset toteutettiin Ahvenlammessa 16–18.2021 ja Hiidenlammessa 18–20.8.2021. Raportin alustava versio on kirjoituksessa. Yhteenvedon koekalastuksen tulostuloksista selvimmin hoitokalastuksen tarvetta osoittivat särkikalojen lukumäärä- ja biomassaosuudet. Ahvenlammen osalta hoitokalastuksen tarve näytti hieman ilmeisemmältä kuin Hiidenlammessa, jossa myös lahnasaalis oli pienempi kuin Ahvenlammessa. Hankkeelle on myönnetty toteutusaikaa 30.11.2021 saakka.

Pieksämäen kaupungin edustaja kertoi, että sinilevän määrä Ahvenlammessa alkoi lisääntymään heinäkuun puolessa välissä. Ahvenlampi oli jopa uintikiellossa heinäkuun lopusta elokuun puoliväliin.

7 Vesienhoitohankkeet

Ruokojärven alivedenpinnan nosto

Roiha kertoi, että Pieksämäen Ruokojärven alivedenpinnan nosto -hanke sai myönteisen avustuspäätöksen 11.5.2021 (avustus 10 430 €). Hankkeeseen tehdyssä muutospäätöksessä (17.6.2021) hankkeen vastuulliseksi toteuttajaksi muutettiin Pyhitty 2 osakaskunta. Lisäksi hankkeelle haettiin lisää toteutusaikaa 30.4.2022 saakka. Hankkeen puitteissa on tällä hetkellä valmisteltu tarjouspyyntö, joka on tarkoitus lähettää konsulteille.

Heiniön kunnostusprojektin esiselvitys

Hankkeessa tehtiin Heiniö -järvelle esiselvitys mahdollisista kuormittavista alueista. Hankkeen

puitteissa on otettu näytteitä kolmesta eri Heiniöön laskevasta ojasta, joiden (sekä aikaisemman aineiston) perusteella raportissa arvioidaan järveen päätyvää kuormitusta. Raportin kirjoittaa Savo-Karjalan vesiensuojeluyhdistys. Hankkeelle haettiin raportin kirjoittamiseen lisäaikaa 31.10.2021 saakka.

Muut avustushakemukset 2021

Pieksämäen alueelle tuli myös edellisen vuoden haussa avustushakemukset metsätaloustekojen rakentamiseen (Lahnanen) sekä niittohanke (Siikalahti). Näistä hankkeista tekojen rakentamiseen ei myönnetty avustusta ja niittohanke siirtyi näillä näkymin seuraavalle vuodelle.

Kyyveden pohjoisosien metsätalouden vesiensuojeluhanke (Naarajoki)

Metsäkeskuksen edustaja Marjo Ahola ei valitettavasti päässyt palaveriin mukaan, mutta taustoitti lyhyesti missä Kyyveden latojen vesiensuojeluhankkeiden tilannetta. Kyyveden latojen vesiensuojeluhankkeista Rutakonjoen vesiensuojeluhanke (Nykälänjoen länsiosa) oli hankehaussa toukokuussa. Hankehakuun ei tullut yhtään kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakemusta. Rutakonjoen vesiensuojeluhankkeelle haetaan uudelleen toteuttajaa lokakuun hankehaussa. Lisäksi lokakuun hankehakuun on tavoitteena laittaa myös Niskakoskenjoen valuma-alueen vesiensuojeluhanke. Lisäksi ensi vuoden hankehakuihin laitetaan kaksi Kyyveden latojen alueen vesiensuojeluhanketta.

Hoitokalastus

Ryhmässä todettiin, että vuoden 2021 hoitokalastukset (esim. Pieksänjärvi) eivät olleet toteutuneet kalastajan sairastapauksen johdosta. Pieksänjärvestä on tosin tarkoitus vielä syksyllä vetää muutama veto nuotalla ja arvioida sen jälkeen tilannetta.

8 Muut esille tulleet asiat

Roiha kysyi Pieksämäen jäteveden puhdistamon hanke edennyt. Puhdistamon edustaja ei ollut palaverissa mukana, mutta Pieksämäen kaupungin edustaja kertoi, että biokaasulaitoshanke on vireillä ja ympäristölupavaiheessa. Tilannetta tarkastellaan uudelleen, kun AVI:n lupapäätös tulee.

Puhakaisen Lauri tiedusteli, että onko Vehkalammen rannassa veneen lainaus mahdollisuutta ensi kesän hoitosuunnitelman toteuttamisen katselmuksiin. Todettiin, että Pieksämäen vedellä on veneen lainausmahdollisuus.

Häkkisen Pekka esitteli vielä yhden vesitalous asian. Pieksämäen lentokentän lähellä Hietisenpuron varrella on raivattu n. 20 hehtaaria perunanviljelyyn. Tässä yhteydessä on kaupungilta tiedusteltu lupaa mahdollisten kastelualtaiden tekoon (kerättäisiin salaojavedet altaisiin). Sari Heikkinen oli ohjeistanut olemaan yhteydessä kaupungin rakennusvalvontaan. Lisäksi keskusteltiin, että asiasta olisi hyvä kirjata tärkeimmät kohdat paperille ja kysyä myös ELY-keskuksesta (vesitalousasiantuntija) tarvitseeko lupaa. Samassa yhteydessä tiedusteltiin, onko tällaiseen hankkeeseen mahdollisuutta saada ei tuotannollista investointi tukea. Asiasta luvattiin olla yhteydessä avustushakemuksia käsittelevään henkilöön (Kaija Siikavirta, Maaseutuyksikkö) ja varmistaa asian. Tämän jälkeen asiasta ilmoitetaan kaupungin edustajalle.

9 Seuraava kokous

Seuraava kokous sovittiin järjestettäväksi tiistaina 8.3.2022 13:00-15:00 alkaen. Kutsut ja tilaisuuden järjestämismuoto (esim. hybridikokous Kanttila -Pieksämäki + TEAMS) sovitaan lähempänä seuraavaa kokousta.

10 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14:26.

Sihteeri Toni Roiha

Liitteet

Kokouksen runko

Jakelu

Tilaisuuteen kutsutut, [Vesienhoidon blogisivut](#)